

методологічної культури в межах визначених законодавства та формальних і не формальних традицій.

Інформаційні джерела:

1. Пометун О.І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. Компетентнісний підхід у сучасній освіті : світовий досвід та українські перспективи : монографія. К.: К.І.С., 2004. С. 16–25.

2. Полат Е.С., Бухаркіна М.Ю., Моисеева М.В., Петров А.Е. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. М.: Академия. 2005. 272 с.

3. Драч І.І. Компетентнісний підхід як засіб модернізації змісту вищої освіти. Проблеми освіти: наук.-метод. зб. 2009. Вип. 58. Ч. І. С. 176–180.

4. Новиков А.М., Новиков Д.А. Методология. М.: СИН-ТЕГ, 2007. 668 с.

УДК 005.35

А.С. Крутова, д-р екон. наук, проф. (*УППА, Харків*)

О.О. Нестеренко, д-р екон. наук, проф. (*ХНУ ім. В.Н. Каразіна, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЯГНЕННЯ ЦІЛІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ «ЯКІСНА ОСВІТА» В УМОВАХ ВОЄННОГО ЧАСУ

Вища освіта є визначальним фактором розвитку людського капіталу країни. Російська агресія внесла глобальні корективи в діяльність закладів вищої освіти і життя українського студентства. Від початку повномасштабного вторгнення було суттєво пошкоджено більше 120 закладів вищої освіти, 16 повністю зруйновано, окремі ЗВО дотепер залишаються на тимчасово окупованій території. Багато освітян та студентів втратили доступ до свого місця роботи та навчання (виїхали або знаходяться в окупації). Існує ризик втрати цих людей для системи вищої освіти України [1]. Всі ці виклики вимагають термінового генерування управлінських функцій та рішень в системі забезпечення якості вищої освіти з боку освітніх управлінців, науковців і педагогів.

В 2021 р. Україна посіла 36 місце в рейтингу серед 165 країн світу за індексом сталого розвитку, прогрес країни було відзначено у досягненні десяти з 17 цілей, які визначають сталий розвиток країни в економічній, соціальній та екологічній сферах. В умовах воєнного часу та післявоєнного відновлення нашої держави досягнення цілі сталого розвитку 4 «якісна освіта» є однією з головних для забезпечення

цілісності навколишнього середовища, економічної життєздатності і справедливого суспільства для нинішнього і майбутніх поколінь.

Висловлення Ліни Костенко «Моє дитинство, вбите на війні» якнайкраще відображає сьгоднішні реалії. В цих умовах уряд і кожний окремий заклад вищої освіти докладають усіх зусиль для забезпечення права українського студентства на якісну освіту. З перших днів війни почався процес коригування Національного плану дій зовнішнього забезпечення якості вищої освіти України на період 2022-2023 рр. Підготовку цього документу було ініційовано у 2021 році Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти за участі Комітету з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України, Міністерства освіти і науки України та інших стейкхолдерів. Однак руйнівні наслідки війни вимагають швидкого реагування з боку уряду в частині внесення змін до процесів забезпечення якості вищої освіти в Україні.

Два попередні роки, протягом який сфера вищої освіти була вимушена працювати в умовах карантинних обмежень через пандемію COVID-19, навчили заклади працювати повністю у дистанційному форматі. Цей досвід дозволив вітчизняним ЗВО вже на другий місяць війни відновити навчання. Разом з тим потребують подальшого удосконалення існуючі практики забезпечення та моніторингу якості вищої освіти.

В період воєнного стану відбулися низка заходів направлених на покращення системи забезпечення якості вищої освіти в Україні. 23 і 24 вересня представники Національного агентства взяли участь у роботі Генеральної асамблеї CEENQA та воркшопі на тему «Незалежність агентств із забезпечення якості», де знайшло міжнародну підтримку та було схвалено дуже важливе питання для України та всієї організації, а саме: виключення російських агентств з CEENQA, що сприймається освітянською спільнотою як чергова перемога над ворогом [2]. 20 жовтня у межах IT-саміту «Education Summit 2022» відбулася панельна дискусія «Практичні інструменти щодо підвищення якості вищої освіти», де було приділено увагу практичним аспектам забезпечення якості вищої освіти в Україні в умовах воєнного часу [3]. Оприлюднено рекомендації Державної служби якості освіти про те, як закладам освіти працювати в умовах воєнного стану [4].

Якість освіти традиційно пов'язують зі змістом та формою навчального процесу, що ґрунтується на кваліфікації та досвіді викладачів. Однак, у сучасному швидкоплинному світі слід спрямовувати навчальний процес не лише на засвоєння базових знань,

а і на формування потреб, умінь та навичок самостійного засвоєння новітніх знань упродовж життя, ефективного їх використання на практиці. Важливо також вчасно відмовлятися від старого досвіду і стереотипів поведінки [5, с. 15].

В загальному вигляді, для підтримки якості вищої освіти керівництво ЗВО має забезпечувати враховуючи чотири взаємопов'язані складові, які лише в комплексі дозволять її підтримувати на належному рівні (рис.).

Для імплементації наведених складових заклади вищої освіти мають дотримуватися процедур розроблення, затвердження, моніторингу та періодичного перегляду освітніх (освітньо-наукових, освітньо-професійних) програм, які регламентуються чинним законодавством та внутрішніми положеннями з забезпечення якості вищої освіти, які мають містити систему індикаторів, які дозволяють оцінити якість освітньої діяльності за окремою програмою, що сприяє визначенню напрямів її перегляду та удосконалення, а також низку заходів, реалізація яких сприяє удосконаленню освітньої діяльності університету.

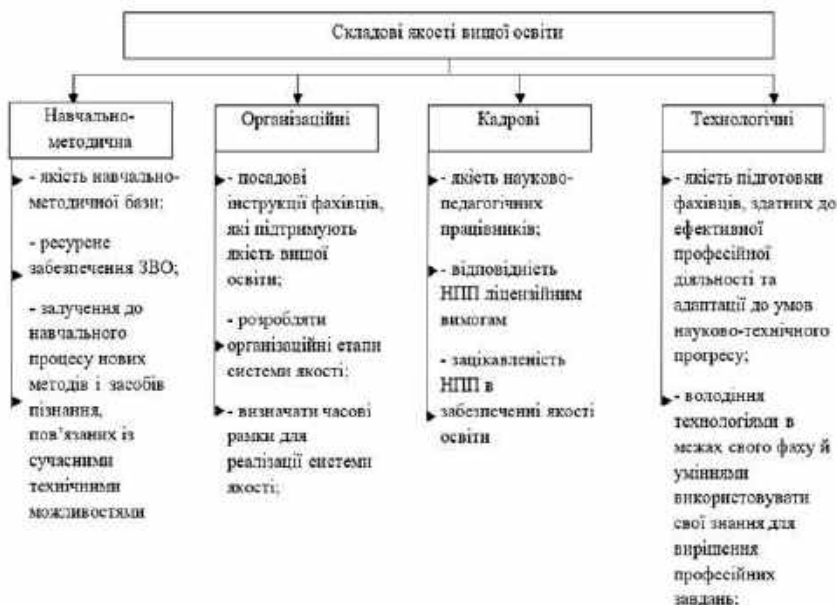

Рис. 1. Складові якості вищої освіти

Таким чином, роль забезпечення якості стає вирішальною в підтримці систем і закладів вищої освіти у їх реагуванні на зміни та досягненні 4 цілі сталого розвитку.

Інформаційні джерела:

1. План відновлення України (освіта і наука). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/plan-vidnovlennya-ukrayini-osvita-ta-nauka-yak-fundament-rozvitku-lyudskogo-potencialu>
2. Офіційний сайт НАЗЯВО. URL: <https://naqa.gov.ua/2022/09>
3. Education Summit 2022. URL: <https://education-summit.co.uk/previous/es-2022>.
4. Рекомендації Державної служби якості освіти про те, як закладам освіти працювати в умовах воєнного стану. URL: <https://sqe.gov.ua/diyalnist/rekomendacii-zakladam-osviti/zakladi-osviti-v-umovakh-voennogo-stan/>
5. Якість вищої освіти: теорія і практика: навчально-методичний посібник ; за наук. ред. А. Василюк, М. Дей; кол. авторів: А. Василюк, М. Дей, В. Базелюк (та ін.). НАПН України, Університет менеджменту освіти. Київ; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М. М., 2019. 176 с.

УДК 658.1:005.21:658.8

О.В. Лозова, канд. екон. наук, доц. (*ПУЕТ, Полтава*)
І.С. Тимошенко, здоб. ОС PhD (*ПУЕТ, Полтава*)

ПРОАКТИВНА ПОВЕДІНКА ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день існує два типи поведінки підприємств: реактивне та проактивне. Якщо реактивна поведінка передбачає пошук зовнішніх причин виникнення тих чи інших труднощів, то проактивна – це пошук альтернативних варіантів покращення поточної ситуації та ефективних способів вирішення таких же ситуацій у майбутньому. У динамічному соціально-економічному середовищі вітчизняних підприємств, які опинились під час війни у повній невизначеності реактивна поведінка гальмує розвиток, а інколи і взагалі призводить до його ліквідації. Навіть в умовах війни більшість підприємств формує свою політику на проактивній поведінці формуючи повоєнні стратегії розвитку вже зараз.

Багато публікацій, орієнтованих на практиків, стверджують, що менеджери повинні бути більш проактивними на роботі, і що проактивна поведінка стає дедалі важливішим компонентом ефективності роботи будь якого підприємства. Більшість доступної наукової літератури про